

جغرافیا و روابط انسانی، پاییز ۱۳۹۹، دوره ۳، شماره ۲

بررسی تاثیر فرهنگ بر منظر شهری با رویکرد برنامه ریزی در مجتمع های زیستی (شهر

شاهو)

حبیب علیزاده فرد^۱، کامران نوری^۲، گونا مهر دانش^۳

۱- کارشناسی ارشد جغرافیا برنامه ریزی شهری دانشگاه پیام نور

۲- استادیار دانشگاه پیام نور

۳- کارشناسی ارشد جغرافیا برنامه ریزی شهری دانشگاه پیام نور

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۰۸/۰۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۸/۱۲

چکیده:

پایداری اجتماعی از نظر فرهنگ در معنای کلی مترادف با بالا بودن کیفیت زندگی انسان نسل حاضر و نسل آینده با در نظر گرفتن استعدادها و ظرفیت های او و بر آوردن نیازهای همه اقشار است. امروزه پایداری به عنوان یکی از مباحث در کلیه عرصه ها، بویژه در عرصه فضاهای شهری و معماری می باشد. شاخصه اصلی تأثیر گذار: اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی در کنار یکدیگر به تعادل برسد. اقتصادی از طریق سرمایه گذاران به علت انگیزه های مالی، اغلب به حد افراط مورد توجه قرار می گیرد، زیست محیطی نیز به فراخور هر جامعه برای خود دارای ضوابط معین می باشد. که مورد توجه قرار می گیرد. با توجه به اجتماعی کمتر مورد عنایت همگان قرار گرفته شده است. در پژوهش حاضر، اصول پایداری اجتماعی در طراحی فرهنگسراها که امروزه یکی از مهم ترین عرصه های فرهنگی می باشد مورد بررسی قرار گرفته است. برای نیل به این پایداری رعایت زیر از قبیل: عدالت، مسائل زیباشناسی، راحتی و آسایش، امنیت و رشد کودکان، هویت اجتماعی و سایر شاخص های مرتبط امری ضروری است. روش تحقیق می باشد در مقاله حاضر، روش تحلیلی توصیفی است و استخراج نتایج از منابع کتابخانه ای اسنادی مختلف به کشف اصول پایداری و روابط بین این اصول انجام می گیرد. در نهایت اصول پایداری اجتماعی فرهنگسراها تبیین می شود. تعاریف متفاوتی از فرهنگ گرایبی وجود دارد

واژگان کلیدی: فرهنگ، کالبد و طراحی منظر شهری، نظریه های فرهنگی مجتمع های زیستی

مقدمه

ارتباط متقابل همه فرهنگ ها امکان انتخابی گسترده در اختیار انسان می گذارد، و به وی فرصت می دهد تا در آن واحد در حیطه های گوناگون حاضر باشد؛ به علاوه همانطور که در الگوی پژوهش علمی، در عین آن که پدیده ها از هم جدا نیستند و جزئی از مجموعه ای وسیع اند، ناچاریم برداشتی تقلیلی اتخاذ کنیم تا جنبه های گوناگون یک پدیده را به تفصیل و در جزئیات دریابیم، در حیطه فرهنگی نیز انجام دهیم. اناگزیسیم تا دو گونه عملیات مقارن نخست فرهنگ خاص و متمایزی را که از آن خود است را شناخته و آن گاه به هر طریق که می توانیم این فرهنگ را در قلمرویی که در آن همه فرهنگها دم می آمیزند تا حافظه ای جمعی بیافرینند که از آن کل بشریت است (حبیب، ۱۳۸۸: ۸۴)

مهمترین شاخص های هویت شهری، «کالبد و بافت شهر» می باشد. کالبد و بافت شهری از عوامل مهم در تفاوت های عمده شهرها از همدیگر می باشد. کالبد شهری» از مهمترین عناصر منظر شهری «می باشد که بعد بصری شهر را شکل می دهد. هویت شهری زمانی معنی دار خواهد بود که تبلور عینی در فیزیک شهر داشته و در واقع کالبد بیرونی و فیزیک شهر نمادی از هویت شهری باشد. بافت کالبدی و ساختار مکانی - فضایی شهرها یکی از مهمترین ابعاد هویتی شهرها را شکل می دهد، زیرا شکل گیری بافت کالبدی شهری متأثر از اندیشه ها، باورها، فعالیت ها و سطح فرهنگ جامعه است. از این رو شناخت این بخش از شهرها میتواند به شناخت بیشتر سایر ابعاد اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نیز بیانجامد. واقعیت آن است که بافت کالبدی امکان بازشناسی هویت شهری برآمده از فرهنگ را به صورت بصری فراهم و به همین دلیل از میان سایر ابعاد هویتی اهمیت بیشتری دارد. (نوفل و دیگران ۱۳۸۸: ۴۵) لذا شهر نیز مانند هر پدیده انسان ساخت دیگر همه مراتب وجود خود حضور و اندیشه انسان و نمادی از ارزش ها، سنت های زیستی و هنجارهای جاری در اندیشه مردمانی است که علاوه بر برخورداری از اصول فرهنگی مشترک به واسطه تعلق به یک قلمرو فرهنگی، در باورهای جمعی به تبع آن در روابط اجتماعی خود به مرتبه ای از همبستگی و توافق رسیده اند و بر این مبنا به مکان سکونت و استقرار مشترک خود شکل داده اند. به بیان دیگر شهر در معنای حقیقی محل زندگی جامعه شهری است شهر به واسطه ان شانهای آفریننده آن در ارتباط مستقیم با فرهنگ، ارزش ها و اعتقادات و ویژگی های اجتماعی مردمان یک سرزمین شکل گرفته و معنا می یابد، در این مقاله به بررسی ابعاد و تناظرات نظری تاثیر فرهنگ بر کالبد و معماری شهر پرداخته و بعد از ارائه مبانی نظری مرتبط در این رابطه، بررسی دیگاه فرهنگ

گرایان در باره تاثیر فرهنگ بر شهرها معطوف شده و در پایان به مطالب و راهکارهایی در باره اثر بخشی فرهنگ بر کالبد و معماری منظر شهر و ضرورت‌های آن اشاره می‌شود.

برای بار اول: (زمانی، راحله؛ سید علی اکبر صارمی و سعید تیزقلم زنوزی، ۱۳۹۲) امروزه طراحی فضاهای شهری متناسب با نیازهای انسان و افراد استفاده کننده از آن مکان‌ها، یکی از مسائل مطرح در زمینه معماری و طراحی شهری است و بررسی‌ها و تلاش‌های فراوانی در جهت مشخص نمودن عوامل مؤثر در طراحی فضاهای متناسب با نیازهای انسان لازم است. بنابراین، در این مقاله مدل‌های ارائه شده توسط چند نظریه پرداز در زمینه نیازهای انسان مطرح شده تا بدین طریق اهمیت توجه به این موضوع مشخص شود. با توجه به پژوهش‌ها و مطالعات کتابخانه‌ای انجام شده و بررسی این مدل‌ها، می‌توان به پیچیدگی و وابستگی این نیازها در تبیین فعالیت‌های انسانی و یا همان عملکرد فضاهای معماری دست یافت. نتایج حاصل نشان می‌دهد که در این مدل‌ها، عملکرد که مبنای آن نیازهای انسانی است می‌تواند ابعاد مختلف اجتماعی و روانشناختی را در هر لحظه در برگیرد پس اگر این مسائل مدنظر قرار بگیرد بطور یقین طراحی فضاهای شهری به سمت محیط‌های مناسب و متناسب با احتیاجات افراد جامعه پیش خواهد رفت و علاوه بر آن، شناخت نیازهای انسانی عاملی خواهد بود در جهت شناخت بهتر رابطه انسان با انسان و رابطه انسان با مکان که محیط رفتاری را شامل می‌شود.

جدول ۱. تعاریف فرهنگ؛ ماخذ یافته‌های تحقیق بر اساس منابع مورد اشاره

هیلر	باورها، نظام‌های فکری، فنون علمی، راه روش‌های زندگی، رسم‌ها، سنت‌ها، تمامی شیوه‌های کردار که جامعه بدان سازمان می‌بخشد، فرهنگ نامیده می‌شود (آشوری ۱۳۸۸، ص ۴۹)
مالینوسکی	فرهنگ به سادگی عبارت است از کلیت یکپارچه‌ای شامل وسایل و کالا‌های مصرفی ویژگی اساسی گروه‌های اجتماعی گوناگون، پیشه‌ها و باورها و رسم‌های بشری (آشوری ۱۳۸۸، ص ۴۹).
تالکت پارسونز	پدیده فرهنگ را از یک طرف، محصول روابط اجتماعی متقابل و از طرف دیگر عامل تعیین کننده این روابط می‌داند. به پیروی از سنت مردم شناسان، پارسونز فرهنگ آموزش پرورش انتقالی مشترک می‌داند (پژوهنده، ۱۳۹۰، ص ۸۵)
یانگ	فرهنگ، صورت‌های رفتار عادت‌ی مشترک در یک گروه، یک باهمستان، یا جامعه است و از عوامل مادی و غیرمادی ساخته شده است (آشوری، ۱۳۸۸، ص ۶۳).

<p>فرهنگ دو جنبه دارد و بر روی هم ثابت و خواستار حفظ ارزشهای مکتسب جامعه است و هم خلاق و نوپرداز فرهنگ به عنوان میراث، فرهنگی، سلیقه ساز یعنی سرمشق و الگوی رفتار و سلوک است و به عنوان تغییردهنده سیر تحول و راهبر تغییرات است (ستاری، ۱۳۷۶ص ۹۶).</p>	<p>شومبار دولو</p>
<p>فرهنگ به مجموعه شیوه زندگی اعضای یک جامعه اطلاق میشود؛ چگونگی لباس پوشیدن آنها، رسمهای ازدواج و زندگی خانوادگی الگوهای کارشان، مراسم مذهبی و سرگرمیهای اوقات فراغت، همه را دربر می گیرد (گیدنز، ۱۳۷۸ص ۷۶)</p>	<p>آنتونی گیدنز</p>

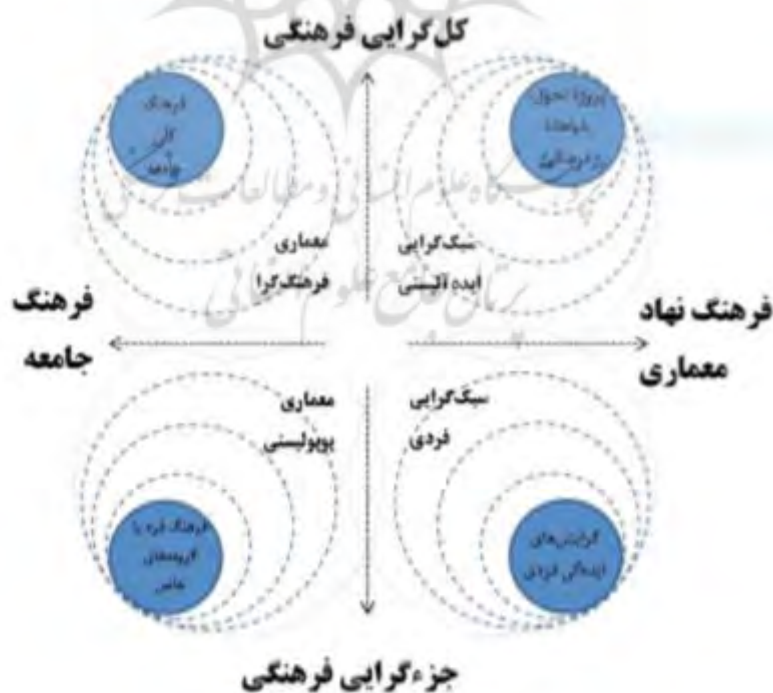
سید امیر منصوری (۱۳۸۹) منظر شهری نه علم شناخت نمادها و سمبل شهری است نه حرف تحمیل علائم و نشانه های تاریخی به کالبد شهر، نه دانش آرایش نمای ساختمان های به جای صاحبان آنها و نه ذوق تزئین فضای سبز و آب به بافت های شهری. منظر شهری دانش شناخت مفهوم شهر نزد شهروندانی است طول تاریخ در محیط زیسته اند و با کالبد های طبیعی و مصنوع محیط ارتباط معنایی تولید کرده اند که در تداوم حیات معقول نقش اساسی دارد.

شهر در معنای حقیقی محل زندگی جامعه شهری است. شهر به واسطه انسان های آفریننده آن در ارتباط مستقیم با فرهنگ، ارزش ها، اعتقادات و ویژگی های اجتماعی مردمان یک سرزمین شکل گرفته و معنا می یابد. در این مقاله به بررسی ابعاد و تناظرات نظری تاثیر فرهنگ بر کالبد و معماری شهر با توجه به منظر شهری پرداخته و بعد از ارائه مبانی نظری مرتبط در این رابطه، به بررسی دیگه فرهنگ گرایان درباره تاثیر فرهنگ بر شهرها معطوف شده و در پایان به مطالب و راهکارهایی درباره اثربخشی فرهنگ بر کالبد و معماری شهر و ضرورت های آن اشاره می شود.

ادبیات تحقیق فرهنگ «فرهنگ» را به معنای عام کلمه به معنای پیشرفتهای معنوی و ژرفای فکری یک قوم، قبیله یا ملت در طول تاریخ و مجموعه ای از ارزشها، هنجارها، آداب و رسوم، مذهب، سنن، زبان، ادبیات، قوانین اجتماعی، هنر و معماری، ابزار و اشیاء مربوط به یک ملت یا قوم می دانند. تعریفها را با توجه به تأکیدهای خاصی که از کاربرد آنها نشأت گرفته است، می توان «تعریف های تاریخی»: ا به چند دسته تقسیم کرد: که تکیه بر میراث اجتماعی در طول تاریخ جامعه. «تعریف های روان شناختی»: که تکیه بر الگو و روش تسهیل سازگاری با محیط و جامعه دارد؛ «تعریف های ساختاری»: که در آن تأکید بر ایجاد. «تعریف های ۴ شده ها توسط اجتماع بشری را دارد؛ تشریحی»: تأکید بر عناصر تشکیل دهنده فرهنگ را دارد. در ادامه در قالب جدول زیر تعاریف از فرهنگ اشاره شده است.

مفهوم فرهنگ گرای «راپاپورت» برای توضیح رابطه فرهنگ گرایی، مفهوم می کند. در قدم نخست فرهنگ ۲ فرهنگ را تجزیه^۱ را نوعی جهان بینی قلمداد می کند. جهان بینی نگرش اعضای یک فرهنگ خاص در یک جامعه به تمام موضوعات مرتبط به هستی شناسی است. ارزشها، دربرگیرنده مجموعه ارزش ها (پوردیهمی، ص ۱۰). ص ای از ایده آله و آرمان هاست که هنجارها و قوانینی را شامل می شود. نوعی روش زندگی را شکل می دهد که کلیه فعالیت ها بر اساس آن تنظیم می شود. به عبارت دیگر، کیفیت انتظام بخشی محیط مصنوع تابع ارزش ها و هنجارهای فرهنگی است به نحوی که بیشترین همخوانی را با مدل آرمانی آن فرهنگ داشته باشد. در واقع آنچه انسان می سازد از بنای یک خانه گرفته تا یک شهر، تجسمی از آرمان ها و ایده آل های فرهنگی است. به نظر راپاپورت فرهنگ به «مجموعه ارزش ها و عقاید مردمی که ایده آل ها و آرمان های آن ها در یک جهان بینی

^۱ - جهان بینی جامعه می باشد و شکل دهنده محیط بوده اند. به بیان دیگر محیط مصنوع با سبیل ها و تناسب و اجزا و نشانه ها و شکل و رنگ و دیگر بارزه هایش، هم بیانگر جهان بینی و فرهنگی است که بانی شکل گرفتن آن شده است و هم اینکه اصول و ارزش های آن را به انسان القا نموده و به نوعی در تحولات فرهنگی ایفای نقش می نماید. محیط و فرهنگ بر یکدیگر تاثیر متقابل دارند. تاثیر محیط (به طور عام) بر انسان و بر شکل گیری شخصیت و رفتارهای او از گذشته های دور و از منظر بسیاری متفکران مورد توجه بوده است و در عصر حاضر نیز نظر متفکران رشته های مختلف علوم (روان شناسی، زیبایی شناسی، جامعه شناسی و فلسفه) را به خود جلب نموده است.

نمودار ۱ اجزای فرهنگ تاثیر گذار بر کالبد شهر، ماخذ ناری قمی و عباس زاده ۱۳۹۳: ۵۹.

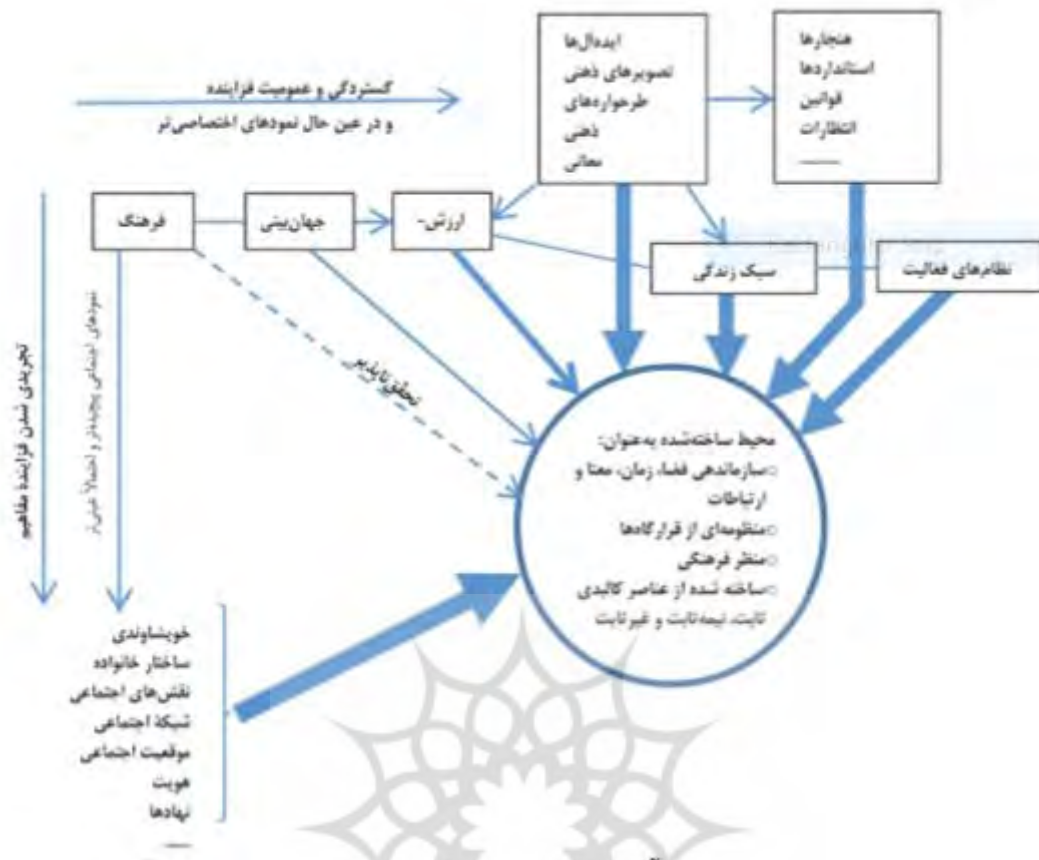
شکل گرفته است» اطلاق می شود. بر اساس این اصول و قواعد است که مجتمع های زیستی در عین ساخته شدن به دست افراد مختلف به صورت یک «تمامیت با هویت» در می آیند و قابلیت تمییز از دیگر نمونه هارا پیدا می کنند زمینه فراهم شدن شکل گیری مجتمع های زیستی با ارزش های فرهنگی با ایده ها و آرمان ها برتر ایجاد می شوند . (راپاپورت، ۱۳۶۶:۱۷)

گرچه تعاریف متفاوتی از فرهنگ گرایبی وجود دارد، ولی از منظر صاحب نظران چندفرهنگی «فرهنگ گرایبی» را ناظر بر هرگونه تفاوت و هویت نمی داند بلکه آن دسته از تفاوت ها و هویت ها را شامل می شود که ریشه در فرهنگ- به معنی مجموعه عقاید و اقداماتی که گروه ها و مردم خویش فهمی، جهان فهمی و زندگی فردی و جمعی خود را با آن ها سازمان می دهند- دارد. این تنوع فرهنگی در یک

نظام معنایی و مشترک و تاریخی ریشه دارد. بنابراین وی چندفرهنگ گرایبی راهی به تنوع فرهنگی یا تفاوت های مبتنی بر فرهنگ و نه هر تفاوتی قلمداد کرده است. لذا وی تنوع فرهنگی در جوامع مدرن را بر پایه سه نوع تنوع تشریح کرده است:

۱- «تنوع خرده فرهنگی» اعضای چنین فرهنگی ضمن اشتراک ارزشی و معنایی با فرهنگ مسلط در باشند تا در چهارچوب همان «فرهنگ فضایی»، فضایی برای سبک زندگی متفاوت یا ساختار خانوادگی نامتعارف ارائه کنند؛ در صورتی در شهر شاهو چنین تنوع خرده فرهنگی وجود ندارد جامعه یک دست با زندگی شهر نشینی که تازگی به شهر تبدیل شده است

۲- «تنوع نگرشی»: زمانی که برخی اعضای جامعه نسبت به اصول و ارزش های فرهنگ حاکم به شدت منتقد بوده و درصددند ارزش های دیگری را جایگزین آن نمایند؛ و «تنوع انجمنی یا جامعه ای»: شامل گروه هایی در جوامع مدرن توأم با نوعی خودآگاهی و اجتماعات کم و بیش سازمان یافته است که بر طبق سیستم اعتقادی و عمل خاص خود زیست می کنند. و نگرشی منسجم و یدک دست می باشد این باعث به وجود آمدن مجتمع های زیستی در این شهر شده است

نمودار ۲. اجزای فرهنگ و نسبت آن طراحی و کالبدی شهر؛ ماخذ: Rapoport, ۲۰۰۸

منظر شهری

منظر شهری، ترکیب نسبتاً جدیدی است که پیش از آنکه دست اندرکاران علم و نظر به تبیین آن پردازند، در میان مردم و حرفه مندان مورد استفاده واقع شد. نخستین بار مرحوم دکتر «مزینی» در دهه ۵۰، که کتاب «کوبین لینگ» به نام «تصویر شهر» (یا تصور شهروندان از شهر) را «سیمای شهر» ترجمه کرد، این مفهوم را در ادبیات حرفه‌ای و علمی ایران مطرح ساخت. از آن پس تا سال‌های بسیار، سیمای شهر تنها واژه برای صحبت کردن درباره مفهوم، معنا و صورت شهر بود و در ابتدا بیشترین کاربرد مفهومی این واژه، ریخت شهر و فیزیک ساختمان‌ها بود. دو دهه پس از آن اصطلاح منظر شهری پیدا شد. این اتفاق در ابتدا بیشتر متکی بر تنوع زبانی بود تا عمق فلسفی. اما با تشکیل کرسی آموزش منظر در دانشگاه‌های ایران، سطح حرفه‌ای و تجربی تعریف منظر به مرتبه علمی ارتقا پیدا کرد. اگرچه هنوز دامنه مناقشه‌ها پیرامون سیما یا منظر و اشتراکات آن با طراحی

شهری، فضای سبز، مرمت شهری، محیط زیست و امثال آن کم و بیش جریان دارد، اما پشتوانه محکم علمی و نظریه های مبنایی منظر به سهولت، پرسشهای تازه پدید آمده را پاسخ می دهد. اگرچه استوارشدن معنای صحیح از پدیده ها در ایران به دلیل رایج نبودن تخصص و رواج شهرت، تلاشی بیشتر از آنچه در دنیا معمول است، نیاز دارد. در نخستین همایشی که وزارت مسکن و شهرسازی تحت عنوان «سیما و منظر شهری، تجارب جهانی و چشم انداز آینده» در سال ۱۳۸۲ با مدیریت گروه بزرگی از اساتید شهرسازی دانشگاهها برگزار کرد، این تعریف- به مثابه خشت اول که کج نهاده شد- ارائه شد: «منظر شهری عینیتی است که مستقل از انسان وجود دارد و توسط او ادراک می شود» (باغ نظر، ۱۳۸۳). بعداً همین تلقی نادرست خطاهای دیگری را به همراه آورد: «منظر شهری، واقعیتی عینی است که در مشاهده هر فرد به دیده می آید. منظر، چیزی است عینی و منظر ذهنی معنایی نخواهد داشت جز چیزی که به چشم آید ولی به چشم دل. منظر حوزه قابل رؤیت از کی نقطه، کی مسیر و مکان ویژه است. بستر منظر شهر؛ هندسه فضا، کالبد و به عبارت دیگر، فرم کالبدی است. همه این تلقیها با رواج تعریف ارسطویی از شهر صورت می گرفت؛ اگرچه نویسندگان آنها تلاش می کنند تعبیر قدیمی را با آرایش جدید و ادبیات روز عرضه کنند، اما حاکمیت تلقی کالبدی از شهر در متن تعبیر آنها پیدا است.» سید امیر منصوری

مفهوم کالبد معماری شهرها

کالبد شهر نشانی از سیر تکامل شهری است. اهمیت بعد ساختاری و کالبدی شهر در هویت شهر را می توان از چند وجه بررسی کرد و باعث زیبایی طراحی منظر شهری مجتمع های زیستی خواهد شد:

(الف) بافت تاریخی و قدیمی؛ بافت تاریخی و بافت قدیمی شهر با جای دادن آثار تاریخی و معماری در خود و وقوع اتفاقات و حوادث مهم تاریخی در آنجا یکی از مهمترین عناصر تشکیل دهنده هویت شهرهاست. تاریخی بودن خود به تنهایی می تواند عنصر هویت بخش یک شهر باشد؛ پس آثار تاریخی و بافت های تاریخی بعنوان جلوه تاریخ شهر اهمیت بسیاری در هویت شهری دارند.

(ب) بافت جدید شهر؛ بافت جدید شهرها نشان دهنده سیر پیشرفت و توسعه شهرها می باشد: مصالح بکار رفته در آثار ساخته شده، طراحی و شکل شهر، پارک ها و پارکینگ ها و بیمارستان ها، مراکز خرید و تفریحی و.... همگی نشانگر تاریخ معاصر و مدرن شهر شاهو با وجود یکی از شهرهای که تازه به شهر تبدیل شده است نیازی به برنامه ریزی دارد.

شدن شهر هاست. ج) بافت های فرسوده و حومه شهر؛ بافت های فرسوده شهری که اغلب در کنار بافت ها تاریخی و مرکزی شهرها و صنایع و یا در حومه شهرها تشکیل می شوند نتیجه حرکات اجتماعی درون شهر است، بافت های فرسوده شهری نتیجه فقر شهری، مهاجرت و نابرابری های اجتماعی شهرها است. بیشتر مهاجرین به شهر شاهو عشایر روستاهای اطرف می باشند که محل سکونت خود را در این شهر انتخاب کرده اند و بافت فرسوده و تاریخی در این شهر وجود ندارد

کالبد و بافت شهری نتیجه مکانی شدن نابرابری های طبقاتی و اجتماعی است. این امر نشان دهنده تاثیرات هویت اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی شهر بر کالبد شهری است. هویت کالبد و هویت اجتماعی و فرهنگی جامعه به طور متقابل بر هم تاثیر می گذارند. هویت کالبد در یک شهر عاوه بر اینکه از سویی بخش مهمی از هویت شهری را شکل می دهد. از سوی دیگر در ارتباط با حیات اجتماعی و فرهنگی آن شهر اطاعاتی بدست می دهد. پربراری ارزش های شکل دهنده هویت کالبد نشان دهنده پر باری حیات اجتماعی و فرهنگی در شهر است؛ بخاطر اینکه هویت مشترک، بناهای اجتماعی است که به واسطه مکانی شدن حیات اجتماعی تشکیل شده است. (Kaypak, 2010, p ۳۲۹)

جدول شماره . نیازهای انسانی در کیفیت طراحی کالبد شهر؛ ماخذ: ۱۳۸۰، ۵۲

نیازهای انسانی	کیفیت های طراحی مربوطه
نیاز فیزیولوژیک	تسهیلات و تجهیزات کافی ، آسایش (دما، آفتاب ، باران، تنظیمی اقلیمی خرد) استحکام تعادل مبتنی بر بوم شناسی
نیازهای ایمنی	ایمنی معابر ، نظارت و مراقبت ، محرومیت ، نفوذپذیریو انعطاف پذیری ، مدیریت بحران ، ...
نیاز به تعلق داشتن	هویت ، حس مکان ، تسهیلات اجتماعی ، خوانایی، تناسب بصری ، فرهنگی بومی محلی ...
نیاز به قدر احترام	حس تعلق به فضا ، ماندگاری کنار اقوام فامیل و خویشاوندان ، فردیت و تعلق داشتن به گروه ..
نیاز به شکوفایی	فرصت های برای شخصی سازی فضا و مشارکت در طراحی ، تنوع
نیاز به زیبایی	نماو منظر ، غنا ، زیباشناسی، معماری منطقه

نگرش فرهنگی - اجتماعی در معماری و شهر

در دیدگاه های اجتماعی، فرهنگ، باورها و روش زندگی را تعیین کننده ترین عوامل در شکل گیری معماری می دانند و سایر عوامل چون اقلیم، اقتصاد و غیره را جزو عوامل درجه ی دو به شمار می آورند. بر اساس این نگرش می توان طراحی پایدار به لحاظ اجتماعی را چنین تعریف نمود: «طراحی فضاهایی که با فرهنگ، رفتارها و روش های زندگی انسان برای حداکثر زمان ممکن هم خوانی داشته باشد و بستر مناسب زندگی برای زمان های طولانی را فراهم کند؛ چنان که کیفیت فضایی در طول زمان با نیازهای انسان هماهنگ باشد و کیفیت زندگی او را تضمین کند.» بنابراین ناگفته پیداست که معماری با رویکرد پایداری اجتماعی برگرفته از ایدئولوژی افراد جامعه در محدوده ی جغرافیا و پیرامون زندگی آن هاست. از این رو معماری ای که با در نظر گرفتن اوضاع فرهنگی و ایدئولوژیک حاکم بر جوامع انسانی ساخته می شود و ظرف مناسبی را برای پاسخگویی به نیازهایی از این دست فراهم می آورد، بالطبع بخت بیشتری برای ایجاد حس تعلق خاطر و عاقه مندی مخاطب به خود خواهد داشت. فضای پایدار به لحاظ اجتماعی باید در کنار تقویت جریان زندگی، کیفیت آن را نیز بهبود بخشد؛ چراکه این رویکرد در مقابل جریاناتی شکل می گیرد که با توجه بیش از حد به مسایل فرمال، تئوری های خارج از معماری و غیره که ساختمان را به عنوان ماشین یا تندیس می بینند که به نیازهای محض هنری آن ها پاسخ می دهد و زندگی استفاده کنندگان از فضا، نقشی در شکل گیری آن ندارد. به این ترتیب می توان امیدوار بود با زندگی در چنین فضاهایی که با فرهنگ و رفتارهای اجتماع انطباق دارد و تأمین استانداردهای کیفی زندگی، ارتباط انسان و معماری تقویت گردد و فرهنگ و ادراک عمومی نسبت به معماری ارتقا یابد. از آن جایی که پایداری اجتماعی که با اتفاقات جاری در درون فضا سر و کار دارد، به واسطه ی وابستگی به رفتارهای انسانی نمی تواند به میزان پایداری کالبدی، تضمین شود. به عبارت دیگر، گستره ی زمانی ای که پایداری اجتماعی در تئوری به آن می پردازد، کوتاه تر از نوع کالبدی اش می باشد. از همین رو پایداری اجتماعی در مقابل پرداختن به پایداری سازی اتفاقات برای سال های طولانی، بیشتر بر منطبق ساختن فضا با الگوهای رفتاری زمان حال و افزایش کیفیت جریان زندگی تمرکز می کند. پایداری اجتماعی نتیجه پایداری مجتمع های زیستی شهری برای رفاه حال شهروندان می باشد. اما برای هرچه طولانی تر شدن دوام این جریان زندگی، باید به فضا این قابلیت را داد که خود را با تغییرات در روش زندگی منطبق سازد یا به عبارت دیگر معیارهایی را در طراحی در نظر گرفت که فضا را انعطاف پذیر نماید. به این

ترتیب در طول زمان که الگوهای رفتاری تغییر می کنند، هم چنان در می توانند در ظرف فضایی انعطاف پذیری که قبا آن جای گرفته بودند، جاری گردند. در این راستا، معماران در دوران معاصر در مکان ها و زمان های مختلف از آن چه در بخش هایی از علوم مختلف مانند زیست شناسی، روانشناسی، فلسفه، دین شناسی و زیبا شناسی و منظر شهری و آینده نگری غیره می گذرد، بهره گرفته و آن ها را به ابزاری برای نگاه به آن چه در دنیای معماری می گذرد، بهره گرفته آن ها را به ابزاری برای نگاه به آن چه در دنیا ی معماری می گذرد، تبدیل نمود (معماریان، ۱۳۸۴: ۸) پس از فروکش کردن تب سبک های که در ده های اخیر در دوران بعد از مدرنیسم رواج یافته بودند نیز، توجه به معماری انسان گرا، به عنوان تولیدی که باید پاسخ گو ی نیازهای انسان شهر نشین در ابعاد مختلف باشد منجر به شکل گیری رویکرد هایی شد که عنوان رویکرد اجتماعی شناخته شد و زیبایی منظر شهری و رویکرد اجتماعی می باشد. (رئیی ۶:۱۳۸۶،

آنچه امروزه با عنوان «پایداری اجتماعی» در معماری مطرح می شود، در حقیقت برخاسته از همین رویکردهای فرهنگی- اجتماعی در معماری است و در این نگرش تأثیر رفتارها، اعتقادات و فرهنگ جامعه در معماری در درجه نخست اهمیت قرار می گیرد. «از حدود سی سال پیش تاکنون، محققین نامداری چون «آموس راپاپورت» و «پاول الیور» با نگرش خاص فرهنگی- اجتماعی خود به موضوع معماری، فرهنگ و جامعه پرداخته اند. به اعتقاد آن ها معماری یادمانی، از هنگام ظهور علم تاریخ هنر، موضوع اصلی مورخان بوده است؛ درحالی که بسیاری از مردم گذشته در بناهایی می زیسته اند که از نگاه مورخان هنر دارای ارزش های هنری و زیبایی شناسی بناهای یادمانی نبوده اند. ثمره ی این مرزبندی ساخته های انسانی، توجه به بخش بزرگی از معماری گذشتگان بود که تا آن زمان نادیده انگاشته می شد. بنابراین دغدغه ی اصلی فرهنگ شناسان فهم فرهنگ مردم ۲۵۰ یک سرزمین است. اما با توجه به حدود تعریف ارائه شده، این کار بسی دشوار است. محققین معمار بیشتر از میان تعاریف متعدد فرهنگ، بر آداب و رسوم، سنت ها، کردارهای اجتماعی، افکار و دینی که پدیدآورندگان آن ها دارای سنت های خاص دینی بوده اند، توجه می شود. برای دست یابی به نتایج مورد نظر در دیگاه های اجتماعی، محقق با بهره گیری از روش های موجود در علوم اجتماعی به جامعه ی مورد نظر خود وارد شده و با ابزار خود به سنجش رفتارها و روابط اجتماعی می پردازد. (معماریان ۳۶۹ و ۱۳۸۴: ۱۳۶۸)

باید توجه کرد که این رفتارها و رابطه‌ها و فعالیت‌ها نیازمند بستری با عنوان ظرف مکانی هستند. هر رابطه اجتماعی نیاز به یک ظرف مکانی دارد. مقیاس این ظرف‌ها گوناگون است. ظرف مکانی در برگیرنده ی بنا، شهر، منطقه، بین منطقه ای و ملی می باشد. از این رو نگرش اجتماعی به مطالعه و بررسی رابطه فعالیت‌ها و ظرف مکانی آن‌ها می پردازد. به این صورت که، در هر ظرف مکانی

در این نگرش بیشترین اهمیت را بر تاثیر رفتارهای فرهنگی و اعتقادات برای جامعه معمار دارد. رویکرد اجتماعی پژوهشگران نیستند بلکه ابتدای کار بر اساس معیارهای شکلی یا اقلیمی و یافضایی و محیطی یک بنا را تحلیل کنند؛ بلکه مخاطب خود با دنیای فرهنگی و با معنای آشنای بزرگ معماری و طراحی منظر شهری معرفی و تحلیل می کنند (معماریان، ۱۳۸۴: ۳۷۶)

محققین فرهنگ‌گرا معتقدند شکل ظرف مکانی (در اینجا خانه، مسجد و تالار عروسی ...) معلولی است از فرهنگ‌های علل آن جامعه. به سخنی دیگر، به رد نظریه اقلیمی، اقتصادی، اکولوژیکی و غیره می پردازند که هر کدام یکی از این علل را عامل شکل‌گیری بنا می دانند. بنا بر نگرش فرهنگی- اجتماعی، بنا محصولی است که در ارتباط با طبیعت، اجتماع، ایدئولوژی جهان بینی، روش زندگی، نیازهای اجتماعی روانی، نیازهای مادی، نیازهای فردی و گروهی، منابع اقتصادی و فنون قابل دسترس شکل می گیرد.

صاحب نظران نگرش فرهنگ‌گرا، نیروهای تأثیرگذار بر شکل‌گیری بنا را به دو گروه عوامل تعیین‌کننده ی غیرمادی و عوامل تعیین‌کننده تقسیم می نمایند. عامل‌ها به نیروها، شرایط و تأثیراتی گفته می شود که با دیگر چیزها عمل نموده و حاصل آن نتیجه ای خاص در بر داشته باشد. بنابراین پی بردن و فهم نیروها، شرایط و تأثیرات اجتماعی و فرهنگی در شکل و کالبد از وظایف محقق این موضوع می باشد (معماریان ۱۳۸۹، ۳۷۶-۳۷۲). با توجه به چنین تعریفی می توان پی برد که مطالعات روانشناسی محیط نیز تاثیر به سزایی در پژوهشات بر نگرش‌های اجتماعی و نیروی انسانی خبره داشته است. پیشینه پایداری اجتماعی در روانشناسی محیط، معقول و منطقی به نظر می رسد. روانشناسی است که تعامل و روابط متقابل تجربه‌ها و فعالیت‌های انسانی در محلات شهری از نظر منظر شهری و مجتمع‌های زیستی جنبه‌های متناسب اجتماعی و فیزیکی محیط و کالبد اطراف تجزیه و تحلیل می کند (canter، ۱۹۸۱: ۲).

در روانشناسی با مفهوم جامعه، یکی از مفاهیمی است که در جامعه شناسی کاربرد زیادی دارد. فرهنگ با ارزش هایی که اعضای یک گروه معین بدان باور دارند. هنجارهای که از آن پیروی می کنند و کالاهای مادی تولید می کنند. فرهنگ مجموعه قواعدی را می آفریند که شکل ساخته شده، بازتابی از آن است. جامعه شهر نشینی با مجموعه فرهنگ ارزشها، باورها، جهان بینی و نظام های نمادین مشترک، به محیط خود معنی می دهند. و فضاهای خالی را به مکان تبدیل می کنند. (Rapoport، ۱۹۷۷، ۱۳۸۶، ۱۵۲)

آداب رسوم (شیوه های عملکرد مرسوم خو کرده) باعث عرفها و پایداری آداب رسوم مهم تری که دلالت های مهم شایست و ناشایست دارند) از جمله روش هایی هستند که به بروز هنجارها منجر شده و فرهنگ را می سازد یک هنجار به معیار تثبیت شده ای از آنچه که باید در یک فرهنگ خاص وجود داشته باشند. اطلاق می شود. به شهری که در آنها حتی طراحی و منظر شهری هنجارهای و معیار استفاده قرار می گیرد. که گفته می شود که دارای ساختار هنجارمند است و فرهنگ و مجتمع های زیستی و طراحی منظر شهری باعث ایجاد فضای مناسب گردشگری و منطقه توریستی می شود از جمله شهر شاهو از آن دسته های است که الحاق شهر قشلاق و منصور آقایی باعث به وجود آمدن شهر شاهو شده است (کوئن، ۱۳۸۶: ۱۸۵) بر اساس یافته های از ارزشها، آرمان های انتزاعی هستند، حال آنکه هنجارها، اصول قواعد معنا داری هستند که انتظار می رود مردم آنها را رعایت کنند، باعث جذب شهرها قرار می گیرند (باید ها) و (نبایدها) در زندگی اجتماعی هستند و آداب رسوم عرف و سنتها را به وجود می آورند. در اجتماعی که دارای ساختار هنجارمند است، فرد از طریق اجتماعی شدن می آموزد که در موقعیت های گوناگون چه الگوهای رفتاری پذیرفتنی است و تفاوت میان الگوهای رفتاری شایسته و الگوهای رفتاری ناشایست چیست. نظارت اجتماعی در واقع به بسط فراگرد اجتماعی شدن اطلاق می شود. این نظارت به روش ها و وسایلی مرتبط است که در جامعه به کار بسته می شوند تا افراد را وا دارند که خودشان را با چشم های یک گروه یا جامعه خاص تطبیق دهند. به گفته گیدنز (فرهنگ) به شیوه زندگی اعضای یک در خصوص نحوه تأثیر فرهنگ و نظارت اجتماعی بر نحوه شکل گیری اثر معماری و توجه آن به محیط شهری در فرایند شکل گیری یک معماری و طراحی شهری هماهنگ و منسجم پرداخته می شود. ساماندهی عوامل چهارگانه فضا را در مفهوم «صحنه» می توان دید. راپاپورت، فضا را به شکل مجموعه هایی پویا از صحنه ها می داند. صحنه «محدوده ای از فضا است که نظامی از فعالیتها را درون خود جای می دهد به صورتی که رفتارها با محیط درون آن فضا روابطی قابل انتظار به وجود آورد. «صحنه ها با نظام های نشانه گذاری از یکدیگر تحت تأثیر فرهنگ هستند؛ تفکیک می شوند و کاما چراکه هر

فرهنگی درک متفاوتی از فضا و زمان دارد در صور مختلف فرم، عملکرد و معنا تجلی می یابد. بستر شکل گیری و ارتقا زندگی اجتماعی یک جامعه که بیانگر فرهنگ و شیوه شهر نشینی یک تمدن می باشد. فضای شهری عینیتی است برخاسته از تلفیق روابط اجتماعی، در بستری کالبدی، در زمینه ای معنایی و در راستای عملکردهایی مورد نیاز جمعی انسانی. آنچه در شهرهای امروز ما دیده می شود نه فضای شهری که فضاهایی خالی محصول کنار هم قرار گرفتن بناها و تکه های باقی مانده از توده هایی هستند که کمتر معنا و مفهومی را به ذهن متبادر می کنند. شاید اینگونه باشد که در شهر؛ اول ساختمانها ساخته می شوند و آنچه باقی می ماند، فضای شهری است. مهمترین ابزار در جهت تقویت جامعه مدنی تقویت عرصه-های عمومی است و اما در میان عرصه های عمومی، فضای شهری فضایی است که با ساختار کالبدی و کارکرد اجتماعی اش می تواند عرصه مطلوبی برای رشد و بالندگی جامعه مدنی ارائه دهد. فضایی که مکان تعاملات اجتماعی، برخوردهای اجتماعی، تبادلات اجتماعی و محلی برای این نوع فعالیت ها است. (حبیبی ۱۳۸۰).

در مجموع می توان گفت که محیط و رفتار انسان بر همدیگر تأثیر متقابل دارند. این تأثیر به قابلیت های محیطی و شایستگی های فردی دارد که هر دوی این موارد، از فرهنگ، اعتقادات و ارزش های جامعه سرچشمه می گیرند. از آن جایی که رفتار ناشی از محیط است و با گذر از محیط روانی شکل می گیرد، به شدت تحت تأثیر فرهنگ و اجتماع می باشد. فرد چه به نحو مثبت و در راستای ارزش های اجتماع و فرهنگ و چه به نحو منفی و در ضدیت با این دو رفتار کند، رفتار او پیوسته معلول علتی اجتماعی یا فرهنگی، ارتباط فرهنگ و کالبد شهری از موضوعات مورد نظر اندیشمندان فرهنگ گرا بوده که در ادامه به آن منظر سازی و نظم اندامواره یا سازماند در مرمّت ۱-.

«نظریه منظر سازی»: راسکین معتقد شده است شهرها و بافت های تاریخی مربوط به آنها از تعامل فضای انسان ساخت و فضای طبیعی به وجود آمده اند. بنابراین در امر مرمّت شهری باید از قوانین منظر سازی بهره جست و سپس آنها را در بافت های کهن . «نظم اندامواره یا شهری مورد استفاده قرار داد؛ سازماند»: آنچه باعث زیبایی بافت کهن شهری شده، برخورداری آنها از یک نظم اندام واره است. این نظم از قدیمت خلاقه و میل به زیبایی انسان و هستی سرچشمه گرفته است. راسکین بر مبنای نظرات فوق، اصولی را مطرح ساخت که در امر مرمّت موثر واقع شدند؛ ۳- «اصل فناپذیری»: مرمّت امری آیینی و بطئی است که باید به آرامی و در طول عمر اثر صورت پذیرد تا ورود به دنیای کهنسالی را به تعویق بیندازد. در صورتی که بنا یا بافتی به دوران کهنسالی یا پیری رسیده باشد باید

اجازه داد تا به آرامی آخرین نفس . ۴- «اصل عدم تکرار»: دخالت صنعت هایش را بکشد؛ در ساخت بنا و فضاهای شهری باعث خلق اشکال یکسان و غیر متنوع شده است اشکال یکسان توسط ذهن انسان قابل درک نیستند و انسان بر اساس طبیعت متنوع خو گرفته و عمل می نماید و انسان به خانه های معمولی نمی اندیشد بلکه به بناهای یادواره های فکر می کند؛ ۵- «اصل عمر اعتبار»: آثاری که انسان تا قبل از انقاب صنعتی می ساخته تنها برای یک نسل نبوده و بلکه ساخت همیشگی داشته و اصل بر جاودانگی است. لیکن آنچه انسان معاصر می سازد، عمری کمتر از یک تسلی دارد؛ ۶- «اصل عدم دخالت»: بناهای یادواره ای گذشته تنها متعلق به نسل امروز نیستند. بلکه به آیندگان و گذشتگان نیز تعلق دارند. هر نسل ۷- تنها در خصوص سهم خود حق اظهار نظر دارد. ۷- «اصل مرمت آیینی»: اگر بنا، بافت یا مجموعه به طور مداوم مورد مرمت قرار گیرد، همیشه پابرجا و زنده می ماند. هدف راسکین از دخالت در بافت های کهن، بهبود کالبد بدون دخالت مستقیم و بارز می گذارد. این جنبش با وجود امتناع از کاربری ماشین، سرآغاز تفکری شد که امروزه ما آن را طراحی می نامیم. هدف آن انطباق اصول هنری با ساخت محصولات معمولی و روزمره انسان ها بود. ویلیام موریس برای طراحی دکوراسیون داخلی و ساخت مبلمان مکان ها و فضاهای تعریف شده، از دوستان و همکاران نقاش و پیکر تراش خود یاری می خواست. «برای او کار خوب بیان یک فرهنگ کامل است، فرهنگی که هرگاه اندوخته ویژه طبقه زحمتکش نباشد، بی معناست. مبداء هنر، مبداء مردم است» هدف از طراحی منظم و فاصله زمان را کم کردن مسیر روزمره در طراحی شهری می باشد (شوی

۱۳۸۴:۱۷۱)

راپاپورت و ابعاد فرهنگی فضاهای شهری

برای سهولت مطالعه کیفیت محیطی می توان شهر را به اجزای ساختاری اش تجزیه کرده و آنها را در قالب چهار سازمان طبقه بندی و معرفی می کند: ۱- «سازمان محیط فضایی محیط»، در وهله اول فضایی متقابل در م اند. زیرا اصولاً مردم و اشیا از طریق جدایی توسط فضا با یکدیگر در ارتباط دارند. ۲- «سازمان مفهومی محیط» که با مفاهیمی که از طریق فرمها، جنسها محیط درک می شوند ارتباط دارد. و اجزای کالبدی در اینجا تاثیرات نشانه ها، رنگ ها، دورنماها، مصالح غیره مورد توجه قرار می گیرند؛ ۳- «سازمان زمانی و محیط»: به معنی شدت و ریتم فعالیت های انسانی و سازگاری یا عدم سازگاری آنها با یکدیگر است. به اعتقاد راپاپورت، مردم همان طور که از نظر فضایی از یکدیگر از یکدیگر جدا هستند، از نظر زمانی هم می توانند مجزا باشند (پژوهنده، ۱۳۹۰: ۱۵۰) «سازمان ارتباطی محیط» شامل

ارتباط محیط و مردم و ارتباط مردم و مردم در محیط است. از نظر راپاپورت در محیط شهری، این سازمان دو راه قابل درک است. پیوستگی با سیستم های جابجایی و ابزارهای ارتباطی مثل تابلو و همچنین روابط انسانی رو در رو قرار می گیرند در این مقاله شهر شاهو با معماری سنگی و وخط آسمان و دور نمایی این شهر و شهروندان با توجه آمار و مساحت مجتمع های زیستی طرح تفسیلی فرهنگی و هنری ۶۲۰۰ در طرح تفسیلی شهر شاهو می باشد و مذهبی ۶۳۴۴ ورزشی ۱۲۰۰۰ و حمل نقل انبار داری ۲۶۴۲، شبکه ارتباطی ۲۶۸۶۵۴ الحاق دو روستا سبب به وجو آمدن شهر شاهو در سال ۱۳۹۰ شده است نیاز به برنامه ریزی مجتمع زیستی است (پژوهنده، ۱۳۹۰: ۱۵۰)

تحلیل معناشناخت فرهنگ بر شهرها

راپاپورت با اشاره به افزایش عاقمندی عمومی به مطالعه معنی آغاز کرده و از آن جمله از انسان شناسی نام می برد. از نظر راپاپورت، مطالعه معنی از خال سه راه شیوه مختلف انجام می شود:

۱- استفاده از مدل های معناشناسی موجود در زبان شناسی که آن روزها بسیار رایج بوده، ۲- تکیه بر نمادشناسی که از گذشته هم وجود داشته ۳- در نهایت، استفاده از مدل های غیر کلامی که رشته هایی نظیر انسان شناسی و روان شناسی و اخلاق شناسی اغلب از آن استفاده می کنند ولی نسبت به دو مورد دیگر، از رواج کمتری برخوردار است. او سپس به معرفی مفصل تر هر کدام از این روش ها پرداخته و می گوید که معنی شناسی، بسیار از مدل ها و مفاهیم زبان شناسی استفاده می کند، همان طور که جملات زبان، دارای صرف و مثنای نحو هستند از صرف و نحو نشانه ها صحبت کرده و معناشناسان معتقدند که هر نشانه را باید در سیستمی از نشانه های دیگر تحلیل کرد.

درخصوص رابطه انسان و محیط مصنوع، شاید بتوان بنیادین ترین مسئله راپاپورت را پرسش از علت ساختن و معماری دانست. انسان ها چرا محیط مصنوع را می سازند؟ آیا همان طور که نظریات موجود می گویند، نیاز به سرپناه است که آن ها را به سمت ساختن سوق می دهد؟ سرپناهی که حافظ بقای آن ها در مقابل فشارهای آب و هوایی، حمله حیوانات و انسان های دیگر و نیز نیروهای ماوراء طبیعی باشد؟ هیچ کدام این استدلال ها نظریه خودش را راپاپورت را راضی نمی کنند و نهایتاً ای که شرح آن در «منشاء فرهنگی بنا می کند، نظریه مجتمع های زیستی» آمده است. از این منظر، آراء راپاپورت را با آراء لوئیس مامفرد نزدیک می دانند که معتقد بود انسان، قبل از آنکه حیوانی «ابزارساز» باشد حیوانی «نمادساز» است چون بسیار پیش از آن که در ساخت ابزار مهارت

پیدا کند اسطوره و مذهب را ساخت. در ادامه به تحلیل منشاء شناخت شهرها اشاره می شود. تحلیل منشاء شناخت فرهنگ بر شهرها از دیدگاه فرهنگ گرایان منشا شکل گیری شهرها را پاپورت می تواند نظم بخشی قلمداد شود، مگر مطرح می کند: چرا برخی محیط های ساخته شده توسط دیگران بی نظم هستند؟ این، یکی از مهم ترین سوال هایی است که با مشاهده نقاط مختلف جهان برای پاپورت مطرح می شود؟ او در مواجهه با این سوال، سوال دیگری را از خود می توان پذیرفت که برخی می پرسد: آیا اصلا شهرها و محیط های مصنوع غریبه، بی نظم هستند؟ آیا چنین قضاوتی درست است؟ او سپس در و اصلا مقالاتی که راجع به نظم شهر می نویسد نادرستی این دیدگاه را استدلال کرده و نتیجه می گیرد: بهتر است به جای صحبت از نظم در مقابل بی نظمی، وجود نظم های گوناگون را بپذیریم، نظم هایی که شاید برای ما و در رویکردی اتیک، قابل درک نباشند اما برای افرادی که نسبت به آن ها رویکردی درونی و یک دارند قابل درک کاملا درستند. بنابراین طبق نظر او، هر شهری، نظم خاص خودش را دارد و مطالعه این نظم، از مهم ترین موضوعاتی است که می تواند اطاعات بسیاری درباره آن فرهنگ به ما بدهد. گذشته از مسئله منشا نظم، فرآیند و چگونگی ایجاد و اعمال آن نیز برای این اندیشمند حوزه فضا و سوسه انگیز است. به همین جهت هم بخشی از این مجلد خود را به توضیح مکانیزم های ایجاد نظم اختصاص می دهد. او می گوید محیط زیست حاصل ترکیب اتفاقی مردم و اشیاء نیست و نظم آن نیز چیزی بیش از نظم فضایی است، نظمی که اغلب تنها نظم قابل مشاهده به حساب می آید؛ ولی در اصل، منشا شکل گیری شهرها نظم فرض شده و نظم دهی به یک شهر، منظم کردن چهار عامل است: فضا: تعابیر مختلفی از آن وجود دارد ولی « ۱. عموما طراحان، کار نظم دهی به آن را انجام می دهند. شهر شاهی با مردمان و زبان محلی خود سورانی می باشد و اخلاق مردم منطقه و رفتار اقوام و آشنایان و در محلات شهر کنار هم با نظم و معماری منطقه و نظم این شهر نشانه فرهنگ و مشارکت مردم اجرای طرح و رعایت حریم قانونی شهری و نظم بخشیدن فضای شهری و منظر شهری و محیط زیست تعبیر می شود.

راسکین و ابعاد فرهنگی فضاهای شهر

باید در نظر داشت که در زمان راسکین «کار محصولات صنعتی منحصر به این بود که توسط ماشین، شکل ظاهری و ریزه کاریهای یک اثر بسیار غنی دستی را تقلید کنند بدون اینکه متحمل خرج یا زحمتی مناسب با آن بشوند» (بنه ولو، ۲۸۷، ۱۳۷۸). صنعتگران اشیاء را به گونه ای می ساختند که هم شبیه مواد گرانبها و هم شبیه آثار استاد کاران باشد. بدین ترتیب ترکیبات گرانبها و طراحی پیچیده

که سابقاً عامت مرغوبیت بود و به طبقه اعیان اختصاص داشت اینک با هزینه ای متوسط در دسترس همه قرار می گرفت که بی درنگ مورد پذیرش و استقبال طبقه مرفه نوپا قرار می گرفت. اگرچه تحقیقات علمی و مباحثات روشنفکری متوجه تعیین مناسبترین شکل تاریخی و اتخاذ آن برای سبک ملی جدید بود، تولید کنندگان اصول سبک شناسی فرهنگهای گذشته را در جستجوی چیزی نو، به یغما می بردند. در نتیجه، استفاده ناشیانه از تزئینات در اغلب موارد به ایجاد شکافی بین سبک و کارکرد منجر می شد. نبود طراحان تعلیم دیده وضع را بدتر می کرد. «خدمت دیگر راسکین به جنبش اصاح «هنر کار بسته» مطالعات علمی فرمال روی بعضی از عناصر طبیعی مانند صخره ها، درختان و ابرهاست که تنها از جنبه علوم طبیعی و یا شناخت زیبایی به مطالعه آنها نمی پردازد بلکه راسکین سعی می کند با کمک علوم، ساختمان درونی آنها را که اساس تاثیرات هنری است، مشخص کند. نقشهای او هرچند که تحت نفوذ سبک «تورنر» و نقاشان رمانتیک طرح شده است گاه به طور عجیبی به آثار آبستره نزدیک می شود و به این ترتیب مانند مقدمه ای چه برای مجموعه موریس و چه برای تجسّسات آرتنوو که به همین صورت از توجه به عناصر طبیعی ناشی می

شوند، به شمار می آیند» با توجه به این که شهر شاهومسیر عبور مرور هورامان می باشد این شهر در وسط جنگل های بلوط قرار دارد که فضای طبیعی شهر با توجه به محیط زیست و زیبایی شهر فضاهای مصنوع کمتر استفاده شده است و (بنه ولو ۱۳۷۸، ۲۸۷).

راسکین با اقدامات خود پایه گذار دو نظریه عمدهباشد. به عقیده وی، کاربری پیشنهادی بناها و بافت های کهن باید در جهت تداوم تاریخی باشد، یعنی باید عملکردی هم سنخ با عملکرد قبلی خود داشته باشد. شیوه اقدام او در بناها و بافت های تاریخی، بهسازی است؛ زیرا وی به مرمت محتاطانه تاریخی اعتقاد داشت. روش مداخله راسکین، بیشتر بر پایه روش حفاظتی- تزئینی بنا نهاده شده است. موریس و ابعاد فرهنگی فضاهای شهری در یک تعریف کلی، موریس، معماری را اینگونه تعریف می کند: معماری؛ شامل تمام محیط فیزیکی است که زندگی بشر را در بر می گیرد و تا زمانی که جزئی از دنیای متمدن بشمار می آیم، نمی توانیم خود را از حیطة آن خارج سازیم، زیرا که معماری عبارت از مجموعه اصاحات و تغییراتی است که به اقتضای نیازهای انسان، بر روی کره زمین ایجاد شده است که تنها صحراهای بی آب و علف از آن بی نصیب مانده اند. ما نمی توانیم تمام منافع خود را در زمینه معماری در اختیار گروه کوچکی از مردمان تحصیل کرده بگذاریم و آنها را مامور کنیم

که برای ما جستجو کنند، کشف کنند، و محیطی را که ما باید در آن زندگی کنیم شکل دهند و بعد ما آن را ساخته و پرداخته تحویل بگیریم و سپس شگفت زده شویم که ویژگی و کارکرد آن چیست. او مشکلات اجتماعی پدید آمده در حیطه زیبایی شناسی و ارتباط آن با هنر و زیبایی را مدنظر قرار داد. موریس به وضوح مسائل صنعتی سازی و پیامدهای آن مانند آلودگی محیط، بیگانگی با کار و تولید انبوه ابزارهای دارای کیفیت نازل را به عنوان دشمنی برای نوع بشر به حساب می آورد. او در مقابل رشد میکروبی که محیط زندگی روزمره را تهدید می کرد به مبارزه ای واقعی روی آورد. ویلیام موریس معتقد بود که هنرمند به جای عزلت در برج عاج خویش و خدمت به طبقه خاصی از اجتماع باید در تولید محصولات و اشیای روزمره زندگی انسان ها شرکت نماید و تمایز میان هنرمند و صنعتگر را فراموش کند. موریس نام جنبش خود را هنر و صنایع دستی هر یک از قواعد منظمی پیروی می کنند که حیط شهری قابل شناسایی است. سازمان در واقع حاصلی است از اجرای این قواعد که در نهایت منعکس کننده مفاهیم متفاوتی از کیفی حیطی اند. راپاپورت معتقد است مردم قبل از آن که به صورتی خودآگاه در مورد یک محیط صحبت کرده یا آن را مورد تحلیل و ارزیابی قرار دهند، به صورتی ناخودآگاه نسبت به آن حسی پیدا می کنند و تصویر کاملی از آن محیط و ویژگی هایش در ذهن آن ها شکل می بندد. به همین دلیل احساس می کنند که برخی نواحی شهری یا برخی اشکال خانه ها را دوست داشته و یا ندارند. منظور او اینست که انسان ها قادرند محیط را با استفاده از اشاره ها و نشانه های آن معنی کنند. راپاپورت معتقد است ذهن انسان همیشه در حال معنی سازی است و به همین رو نیز دست به تمایز و دسته بندی محیط پیرامونش می زند. از نظر او معنی، جدای از عملکرد نیست، بلکه مهمترین جنبه آنست. همچنین تاکید می کند که چیزها معنی را در خود جای نداده اند بلکه معنی در ذهن انسان هاست. از همین رو نیز افراد مختلف می توانند با نگاه کردن به چیزهای مختلف، معانی متفاوتی را از آن اخذ کنند. بخشی از اختلاف نظرها و سائق مردم و معماران را نیز در همین مسئله برداشت های مختلف می توان جستجو کرد. حال آن چه از نظر راپاپورت اهمیت دارد نه معنای مدنظر نقادان و معماران بلکه معنای مردمی است که استفاده کنندگان از آن بنا خواهند بود و این مسئله ایست که به زعم او، این روزها بسیار مورد بی توجهی قرار می گیرد چرا که ما تحت تاثیر رویکردهای پوزیتیویستی هستیم و همواره، تاکید بر «علمی بودن» است. به عبارت دیگر، چنان تصور می شود که معنای شخصیت های علمی نسبت به معنای مردم عادی برتری دارد که راپاپورت، این مسئله را زیر سوال می برد و تاکید می

کند که اصالت، با معنای استفاده کنندگان است مذهب را ساخت. در ادامه به تحلیل منشاء شناخت شهرها اشاره می‌شود. تحلیل منشاء شناخت فرهنگ بر شهرها از دیدگاه فرهنگ گرایان منشا شکل‌گیری شهرها را پاپورت می‌تواند نظم بخشی قلمداد شود مطرح می‌کند: چرا برخی محیط‌های ساخته شده توسط دیگران بی‌نظم هستند؟ این، یکی از مهم‌ترین سوال‌هایی است که با مشاهده نقاط مختلف جهان برای پاپورت مطرح می‌شود؟ او در مواجهه با این سوال، سوال دیگری را از خود می‌توان پذیرفت که برخی می‌پرسد: آیا اصلاً شهرها و محیط‌های مصنوع غریبه، بی‌نظم هستند؟ آیا چنین قضاوتی درست است؟ او سپس در «اصول مقالاتی که راجع به نظم شهر می‌نویسد نادرستی این دیدگاه را استدلال کرده و نتیجه می‌گیرد: بهتر است به جای صحبت از نظم در مقابل بی‌نظمی، وجود نظم‌های گوناگون را بپذیریم، نظم‌هایی که شاید برای ما و در رویکردی اتیک، قابل درک نباشند اما برای افرادی که نسبت به آن‌ها رویکردی درونی و امیک دارند قابل درک و کاملاً درستند. بنابراین طبق نظر او، هر شهری، نظم خاص خودش را دارد و مطالعه این نظم، از مهم‌ترین موضوعاتی است که می‌تواند اطاعات بسیاری درباره آن فرهنگ به ما بدهد. گذشته از مسئله منشا نظم، فرآیند و چگونگی ایجاد و اعمال آن نیز برای این اندیشمند حوزه فضا و سوسه انگیز است. به همین جهت هم بخشی از این مجلد خود را به توضیح مکانیزم‌های ایجاد نظم اختصاص می‌دهد. او می‌گوید محیط زیست حاصل ترکیب اتفاقی مردم و اشیاء نیست و نظم آن نیز چیزی بیش از نظم فضایی است، نظمی که اغلب تنها نظم قابل مشاهده به حساب می‌آید؛ ولی در اصل، منشا شکل‌گیری شهرها نظم فرض شده و نظم دهی به یک شهر، منظم کردن چهار عامل است: فضا»: تعابیر مختلفی از آن وجود دارد ولی «عموماً طراحان، کار نظم دهی به آن را انجام می‌دهند»

محدوده پژوهش

شهر شاهو در ۳۵ کیلومتری غرب روانسراست که قبل‌اجاده روانسراپاوه از وسط شهر عبور می‌کرد به دلایل دیگر این جاده به کمر بندی تغییر یافت که از طرف شمال شهر شاهو به طرف شهرپاوه و در سال ۱۳۹۰ افتتاح شد تأثیرات بر شهر شاهو گذاشت و می‌گذارد که این تأثیرات هم مثبت و هم منفی است شهر شاهو از دو روستای قشلاق و منصور آقای به وجود آمده است شهر شاهو واقع در غرب استان کرمانشاه است از توابع شهرستان روانسراست ۳۵ کیلومتری غرب روانسرا ۲۰ کیلومتری شرق پاوه است شهر شاهو به هم پیوستن دو روستای و جمعیت بیش از دو هزار نفر جمعیت و مذهب آنها اسلام است مردم شهر بیشتر به کشاورزی و

باغداری مشغولند البته جوانان شهر کمتر به کشاورزی می پردازند چون این شهر در نزدیکی سلسله کوه های شاهو واقع شده است و بنام شهر شاهو نام گذاری شد این شهر به علت وجود راه ارتباطی مسیر به پاوه و اورامانات و منطقه گردشگری نیاز به رفاه مسافران و اقامت آنها در این شهر کمتر وارد میشوند به علت عدم وجود رستوران و مسافر خانه و کمتر کردن ترافیک شهر شاهو و رفاه شهروندان و کمتر به بافت شهر تغییر می کرد و تابلوی خوش آمد گوی در این شهر و چند سال پیش وجود دارداکثر تصادفات در این مسیر جاده بوده است و تاثیر مجتمع زیستی بر این شهر موجب می شود مکان های مشخصی برای تحلیل مجتمع های زیستی برای رفاه حال شهروندان و کسانی که در این شهر مسقر می شوند از مشخصه های بارز رشد فیزیکی شهرها تغییر و تحول در کاربری اراضی آن می باشد . و مهمترین نتیجه ی این مساله را می توان عدم تعادل و توازن برخی کاربری های شهر دانست . با گسترش جمعیت شهر و افزایش محدوده ی آن الگوی خاصی از کاربری نسبت به گذشته به وجود می آید. که قبل از تبدلی به شهری شدن بوده است .

کاربری مسکونی :

تغییرات کاربری طی شهری شدن شهر شاهو ، مساحت موجود کاربری مسکونی با تراکم ۵۲۲۴۱ و با سرانه پیشنهادی ۹۶٫۷ که بیشترین درصد تغییر از سایر کاربری ها دارد . و خدمات انتفاعی طرح جامع محله قشلاق ۱۱۲۲۶۵ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۰٫۲۸ درصد بیشترین و کمترین درصد سرانه پیشنهادی ۰٫۳ درصد است . کاربری تجاری مسکونی :

کاربری تجاری مسکونی محله منصور آقایی ۸۱۹۸ متر مربع مساحت بیشترین و سرانه پیشنهادی قشلاق بیشترین با ۸٫۲ درصد و محله منصور آقایی ۴٫۸ درصد سرانه پیشنهادی است . کاربری آموزشی تحقیقاتی :

کاربری آموزش تحقیقات در محله قشلاق با سرانه پیشنهادی ۶ درصد در طرح جامع ۱۴۶۸۳ متر مربع می باشد در صورتی محله منصور آقای وجود ندارد .

کاربری آموزشی

کاربری آموزش دبستان با مساحت ۲٫۷۹ درصد در منصور آقای بیشترین سرانه پیشنهادی و در قشلاق ۸۴۲ کمترین مساحت سرانه پیشنهادی ۱ درصد است .

کاربری راهنمایی منصور آقایی ۱۴۱۷ بیشترین مساحت در طرح جامع ۱۰۰۵۱ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱٫۲ درصد در منصور آقایی و راهنمایی ۱۰۱۶ متر مربع و طرح جامع قشلاق ۳۹۷۴ کمترین سرانه ۱٫۲ درصد است .

کاربری دبیرستان ۴۶۱۰ متر مربع منصور آقایی و سرانه پیشنهادی ۱٫۸ درصد و محله قشلاق ۳۹۷۴ کمترین سرانه پیشنهادی ۰٫۷ درصد است.

کاربری درمانی :

کاربری درمانی محله قشلاق ۱۷۷۹ متر مربع بیشترین کاربردی باید طرح جامع ۲۸۶۱ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱٫۷ درصد بیشترین می باشد در صورتی محله منصور آقایی ۳۳۳ متر مربع مساحت و رح جامع موجود ۲۲۲ متر مربع سرانه پیشنهادی ۰٫۱ درصد می باشد کمترین سرانه دارد .

کاربری فرهنگی هنری :

کاربری فرهنگی و هنری محله قشلاق ، ۱۲۲ مساحت وضع موجود و طرح جامع ۴۳۳۵ و سرانه پیشنهادی ۳٫۳ درصد در صورتی که در محله منصور آقایی مساحت موجود ۳۵۲ متر مربع بیشترین مساحت دارد . طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۱۷۲ کمترین و با سرانه پیشنهادی ۰٫۱ درصد است .

کاربری مذهبی :

کاربری مذهبی مساحت موجود ۲۱۸۹ متر مربع در محله منصور آقایی و طرح جامع پیشنهادی ۲۰۱۴ متر مربع مساحت و سرانه پیشنهادی ۰٫۹ درصد می باشد در صورتی مساحت وضع موجود در محله قشلاق ۱۰۳۶ متر مربع با بیشترین مساحت و طرح جامع پیشنهادی ۴۶۱۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲٫۳ درصد می باشد .

کاربری ورزشی :

کاربری ورزشی مساحت موجود در محله قشلاق ۲۰۸۷ متر مربع می باشد و طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۴۵۶۳ متر مربع و سرانه پیشنهادی با ۵٫۵ درصد است در صورتی محله منصور آقایی فاقد وضع موجود و مساحت پیشنهادی طرح جامع ۲۲۴۱ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۰٫۹۲ درصد بیشترین سرانه پیشنهادی است .
کاربری اداری :

کاربری اداری در محله منصور آقای فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۸۳۱۸ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲,۷ درصد است. محله قشلاق در کاربری وضع موجود اداری و انتظامی ۲۴۹۹ متر مربع و طرح پیشنهادی ۵۷۰۰ متر مربع و سرانه ۴,۴ درصد است.

کاربری صنعتی :

صنعتی در محله قشلاق فاقد وضع موجود در صورتی طرح جامع پیشنهادی ۲۰۱۰۶ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۸,۹ درصد است. و محله منصور آقای فاقد کاربری صنعتی است.

کاربری تاسیسات :

کاربری تاسیسات در محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۹۴۸۸ متر مربع و سرانه پیشنهادی با ۷,۶ بیشترین درصد است. وضع موجود محله منصور آقایی ۱۳۵ متر مربع و طرح جامع پیشنهادی ۷۶۷ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۷ درصد کمترین است.

کاربری تجهیزات :

کاربری تجهیزات در محله منصور آقایی فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۲۲۵۸ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۰,۳ درصد بیشترین است. در محله قشلاق فاقد وضع موجود کاربری و طرح جامع پیشنهادی ۳۵۵۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۴ کمترین درصد است.

کاربری نظامی :

کاربری نظامی در محله قشلاق فاقد وضع موجود و مساحت طرح جامع پیشنهادی ۴۳۶۲ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲,۴ درصد است. در صورتی محله منصور آقایی فاقد کاربری نظامی است.

کاربری حمل و نقل :

کاربری حمل نقل و انبار داری در محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۳۴۷۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۵ درصد است در صورتی محله منصور آقایی فاقد کاربری حمل نقل است.

کاربری تفریحی :

کاربری تفریحی و توریستی در محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۵۵۳۱ متر مربع و با سرانه پیشنهادی ۱,۹ درصد استدر صورتی محله منصور آقای فاقد کاربری تفریحی و توریستی است .

کاربری پارک جنگلی

کاربری پارک جنگلی در محله منصورآقایی فاقد وضع موجود و مساحت پیشنهادی طرح جامع فاقد طرح جامع طرح تفصیلی ۳۲۹۵ متر مربع به آن اشاره شده است و سرانه پیشنهادی ۱,۳ درصد است. محله قشلاق فاقد کاربری پارک جنگلی است .

کاربری پارک :

کاربری پارک محله منصورآقایی فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۲۹۳۳۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱۲,۲ درصد است . در محله قشلاق فاقد وضع موجود پارک و در طرح جامع پیشنهادی ۳۳۳۴۷ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱۵,۸ درصد است که بیشترین درصد سرانه پیشنهادی است .

کاربری تاریخی :

کاربری تاریخی در محله منصور آقاییوضع موجود ۵۰۸۸ متر مربع مساحت و طرح جامع پیشنهادی فاقد طرح و سرانه پیشنهادی ۲درصد است . محله قشلاق با وضع موجود ۱۶۲۰ متر مربع و فاقد طرح جامع پیشنهادی می باشد و سرانه پیشنهادی ۰,۹۲ درصد است .

کاربری حریم سبز :

حریم سبز در محله منصور آقایی وضع موجود ۹۲۱۰ متر مربع مساحت و فاقد طرح جامع و سرانه پیشنهادی ۰,۸۷درصد است . محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۲۷۷۲ متر مربع مساحت دارد و سرانه پیشنهادی ۲,۶ درصد است .

کاربری بستر رودخانه :

کاربری بستر رودخانه در محله قشلاق وضع موجود ۲۳۷۸ متر مربع مساحت و فاقد طرح جامع پیشنهادی و سرانه پیشنهادی ۱,۳ درصد است . و در محله منصورآقایی وضع موجود ۹۲۱۰ متر مربع و فاقد طرح جامع پیشنهادی و سرانه پیشنهادی ۳,۷ درصد است .

کاربری شبکه ارتباطی :

کاربری شبکه ارتباطی فاقد وضع موجود در محله منصور آقایی و طرح جامع پیشنهادی ۹۳۹۹۴ متر مربع است و سرانه پیشنهادی ۵۱,۴ درصد است. فاقد وضع موجود در محله قشلاق طرح جامع پیشنهادی ۱۶۲۱۶۷ متر مربع می باشد و سرانه پیشنهادی ۷۷ درصد است.

با توجه به جدول های بالا کاربری اراضی محله قشلاق، مجموع وضع موجود ۳۱۹۷۴۸ و مساحت پیشنهادی طرح جامع ۴۴۱۷۱۶ متر مربع و مساحت طرح تفصیلی ۴۵۰۱۰۷ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲۵۶۶ است و در محله منصور آقایی مجموع کاربری وضع موجود ۳۸۴۳۱۲ متر مربع که بیشترین کاربری دارد و طرح جامع پیشنهادی ۳۸۸۹۳۸ و طرح تفصیلی ۳۹۷۳۹۳ متر مربع می باشد و سرانه پیش نهادی ۱۶۰,۷ است. با توجه به وضعیت دو محله قشلاق و منصور آقایی بیشترین کاربری وضع موجود در منصور آقایی می باشد و طرح پیشنهادی تفصیلی و جامع محله منصور آقایی می باشد و بیشترین سرانه پیشنهادی دارد.

از مشخصه های بارز رشد فیزیکی شهرها تغییر و تحول در کاربری اراضی آن می باشد. و مهمترین نتیجه ی این مساله را می توان عدم تعادل و توازن برخی کاربری های شهر دانست. با گسترش جمعیت شهر و افزایش محدوده ی آن الگوی خاصی از کاربری نسبت به گذشته به وجود می آید. که قبل از تبدلی به شهر ی شدن بوده است.

کاربری مسکونی :

تغییرات کاربری طی شهری شدن شهر شاهو، مساحت موجود کاربری مسکونی با تراکم ۵۲۲۴۱ و با سرانه پیشنهادی ۹۶,۷ که بیشترین درصد تغییر از سایر کاربری ها دارد. و خدمات انتفاعی طرح جامع محله قشلاق ۱۱۲۲۶۵ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۰,۲۸ درصد بیشترین و کمترین درصد سرانه پیشنهادی ۰,۳ درصد است. کاربری تجاری مسکونی :

کاربری تجاری مسکونی محله منصور آقایی ۸۱۹۸ متر مربع مساحت بیشترین و سرانه پیشنهادی قشلاق بیشترین با ۸,۲ درصد و محله منصور آقایی ۴,۸ درصد سرانه پیشنهادی است.

کاربری آموزشی تحقیقاتی :

کاربری آموزش تحقیقات در محله قشلاق با سرانه پیشنهادی ۶ درصد در طرح جامع ۱۴۶۸۳ متر مربع می باشد در صورتی محله منصور آقای وجود ندارد.

کاربری آموزشی

کاربری آموزش دبستان با مساحت ۲,۷۹ در صد در منصور آقای بیشترین سرانه پیشنهادی و در قشلاق ۸۴۲ کمترین مساحت سرانه پیشنهادی ۱ درصد است .

کاربری راهنمایی منصور آقای ۱۴۱۷ بیشترین مساحت در طرح جامع ۱۰۰۵۱ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱ درصد در منصور آقای و راهنمایی ۱۰۱۶ متر مربع و طرح جامع قشلاق ۳۹۷۴ کمترین سرانه ۱,۲ درصد است .

کاربری دبیرستان ۴۶۱۰ متر مربع منصور آقای و سرانه پیشنهادی ۱,۸ درصد و محله قشلاق ۳۹۷۴ کمترین سرانه پیشنهادی ۰,۷ درصد است.

کاربری درمانی :

کاربری درمانی محله قشلاق ۱۷۷۹ متر مربع بیشترین کاربردی باید طرح جامع ۲۸۶۱ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۷ درصد بیشترین می باشد در صورتی محله منصور آقای ۳۳۳ متر مربع مساحت و رح جامع موجود ۲۲۲ متر مربع سرانه پیشنهادی ۰,۱ درصد می باشد کمترین سرانه دارد .

کاربری فرهنگی هنری :

کاربری فرهنگی و هنری محله قشلاق ، ۱۲۲ مساحت وضع موجود و طرح جامع ۴۳۳۵ و سرانه پیشنهادی ۳,۳ درصد در صورتی که در محله منصور آقای مساحت موجود ۳۵۲ متر مربع بیشترین مساحت دارد . طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۱۷۲ کمترین و با سرانه پیشنهادی ۰,۱ درصد است .

کاربری مذهبی :

کاربری مذهبی مساحت موجود ۲۱۸۹ متر مربع در محله منصور آقای و طرح جامع پیشنهادی ۲۰۱۴ متر مربع مساحت و سرانه پیشنهادی ۰,۹ درصد می باشد. در صورتی مساحت وضع موجود در محله قشلاق ۱۰۳۶ متر مربع با بیشترین مساحت و طرح جامع پیشنهادی ۴۶۱۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲,۳ درصد می باشد .

کاربری ورزشی :

کاربری ورزشی مساحت موجود در محله قشلاق ۲۰۸۷ متر مربع می باشد و طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۴۵۶۳ متر مربع و سرانه پیشنهادی با ۵,۵ درصد است در صورتی محله منصور آقای فاقد وضع موجود و مساحت پیشنهادی طرح جامع ۲۲۴۱ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۰,۹۲ درصد بیشترین سرانه پیشنهادی است .
کاربری اداری :

کاربری اداری در محله منصور آقای فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۸۳۱۸ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲,۷ درصد است . محله قشلاق در کاربری وضع موجود اداری و انتظامی ۲۴۹۹ متر مربع و طرح پیشنهادی ۵۷۰۰ متر مربع و سرانه ۴,۴ درصد است .

کاربری صنعتی :

صنعتی در محله قشلاق فاقد وضع موجود در صورتی طرح جامع پیشنهادی ۲۰۱۰۶ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۸,۹ درصد است . و محله منصور آقای فاقد کاربری صنعتی است .

کاربری تاسیسات :

کاربری تاسیسات در محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی با مساحت ۹۴۸۸ متر مربع و سرانه پیشنهادی با ۷,۶ بیشترین درصد است . وضع موجود محله منصور آقایی ۱۳۵ متر مربع و طرح جامع پیشنهادی ۷۶۷ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۷ درصد کمترین است .

کاربری تجهیزات :

کاربری تجهیزات در محله منصور آقایی فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۲۲۵۸ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۰,۳ درصد بیشترین است . در محله قشلاق فاقد وضع موجود کاربری و طرح جامع پیشنهادی ۳۵۵۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۴ کمترین درصد است .

کاربری نظامی :

کاربری نظامی در محله قشلاق فاقد وضع موجود و مساحت طرح جامع پیشنهادی ۴۳۶۲ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲,۴ درصد است . در صورتی محله منصور آقایی فاقد کاربری نظامی است .

کاربری حمل و نقل :

کاربری حمل نقل و انبار داری در محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۳۴۷۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱,۵ درصد است در صورتی محله منصورآقایی فاقد کاربری حمل نقل است .

کاربری تفریحی :

کاربری تفریحی و توریستی در محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۵۵۳۱ متر مربع و با سرانه پیشنهادی ۱,۹ درصد است در صورتی محله منصور آقای فاقد کاربری تفریحی و توریستی است .

کاربری پارک جنگلی

کاربری پارک جنگلی در محله منصورآقایی فاقد وضع موجود و مساحت پیشنهادی طرح جامع فاقد طرح جامع تفصیلی ۳۲۹۵ متر مربع به آن اشاره شده است و سرانه پیشنهادی ۱,۳ درصد است. محله قشلاق فاقد کاربری پارک جنگلی است .

کاربری پارک :

کاربری پارک محله منصورآقایی فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۲۹۳۳۰ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱۲,۲ درصد است . در محله قشلاق فاقد وضع موجود پارک و در طرح جامع پیشنهادی ۳۳۳۴۷ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۱۵,۸ درصد است که بیشترین درصد سرانه پیشنهادی است .

کاربری تاریخی :

کاربری تاریخی در محله منصور آقایی وضع موجود ۵۰۸۸ متر مربع مساحت و طرح جامع پیشنهادی فاقد طرح و سرانه پیشنهادی ۲درصد است . محله قشلاق با وضع موجود ۱۶۲۰ متر مربع و فاقد طرح جامع پیشنهادی می باشد و سرانه پیشنهادی ۰,۹۲ درصد است .

کاربری حریم سبز :

حریم سبز در محله منصور آقایی وضع موجود ۹۲۱۰ متر مربع مساحت و فاقد طرح جامع و سرانه پیشنهادی ۰,۸۷درصد است . محله قشلاق فاقد وضع موجود و طرح جامع پیشنهادی ۲۷۷۲ متر مربع مساحت دارد و سرانه پیشنهادی ۲,۶ درصد است .

کاربری بستر رودخانه :

کاربری بستر رودخانه در محله قشلاق وضع موجود ۲۳۷۸ متر مربع مساحت و فاقد طرح جامع پیشنهادی و سرانه پیشنهادی ۱,۳ درصد است. و در محله منصورآقایی وضع موجود ۹۲۱۰ متر مربع و فاقد طرح جامع پیشنهادی و سرانه پیشنهادی ۳,۷ درصد است.

کاربری شبکه ارتباطی :

کاربری شبکه ارتباطی فاقد وضع موجود در محله منصور آقایی و طرح جامع پیشنهادی ۹۳۹۹۴ متر مربع است و سرانه پیشنهادی ۵۱,۴ درصد است. فاقد وضع موجود در محله قشلاق طرح جامع پیشنهادی ۱۶۲۱۶۷ متر مربع می باشد و سرانه پیشنهادی ۷۷ درصد است.

با توجه به جدول های بالا کاربری اراضی محله قشلاق، مجموع وضع موجود ۳۱۹۷۴۸ و مساحت پیشنهادی طرح جامع ۴۴۱۷۱۶ متر مربع و مساحت طرح تفصیلی ۴۵۰۱۰۷ متر مربع و سرانه پیشنهادی ۲۵۶۶ است و در محله منصور آقایی مجموع کاربری وضع موجود ۳۸۴۳۱۲ متر مربع که بیشترین کاربری دارد و طرح جامع پیشنهادی ۳۸۸۹۳۸ و طرح تفصیلی ۳۹۷۳۹۳ متر مربع می باشد و سرانه پیش نهادی ۱۶۰,۷ است. با توجه به وضعیت دو محله قشلاق و منصور آقایی بیشترین کاربری وضع موجود در منصور آقایی می باشد و طرح پیشنهادی تفصیلی و جامع محله منصور آقایی می باشد و بیشترین سرانه پیشنهادی دارد.

نتیجه گیری و جمع بندی

مجتمع های زیستی زمانی می توان آنها را درک کرد که ظاهر معماری و ساختمان ها و محیط های مصنوع انجام میدهند که بسیاری از شکل کالبدی شهرها و تاثیر فرنگ بر ساخت ساز مهمترین پرسش های برای هویت شهر و خانه محل سکونت نمایش داد. و تحلیل شناخت فرهنگ شهر مطالعات شهری (مسکن و سکونتگاه) و هویت یک شهر هستند که محمولاً تیپ شهرها و خانه تاکید می شود. که سکونت خانه های در محیط شهر منظر نشانه هویت شهری و معماری طراحی منحصر به فرده منطقه را نشان می دهد. و منشاء شناخت فرهنگی شهر سنتی دیرینه دارد و ریشه فلسفه و جغرافیا دارد که مطالعه پایدار شناسی جایگاه ویژه ای دارد که با ادراک ذهن و تخیلات ذهنی به سمت آرمان شهر و جهان هستی خود تاکید می شود. که شهر شاهو سابقه دیرینه ندارد که در سال ۱۳۹۰ دو روستای قشلاق و منصور آقایی به شهر شاهو تبدیل شده اند و از نظر تاریخی مکانهای آن چنانی ندارد ولی می توان با برنامه ریزی و نظم دهی به ذهن و منظم کردن مجتمع های زیستیکه

تنها سقف زدن و دیوار کشیدن نیست بلکه نظم ذهن با محیط و شرایط بومی و محلی است. هدف از ساختن مجتمع های زیستی این است که ساختن تنها با سکونت سکونت صورت نمی گیرد و اغلب بناهای مذهبی اهمیت بیشتری دارند که با فعالیت انسان و اهمیت مطالعه آنها می باشد. که در گذشته بناهای مسکونی و غیر مسکونی (به ویژه مقدس) دیده می شود توجه به ساخت ساز خانه که اکثر آنها از مصالح سنگ و آجر و تیرچه ... با توجه به شیب زمین و نزدیکی به جنگل و آب و حمل نقل (... متنوعی است و محل قرار گیری شهر شاهو و تاثیر توپوگرافی تعیین کننده خانه ها و نمای و سنت های مردی و خانه سازی بهتر می تواند تناسب بین خانه و سبک زندگی ساکنان حفظ کنند.

پیشنهاد و توصیه های راهبردی و اجرایی

رویکرد مدیریتی و ارتباط فرهنگ و معماری زمینه خاص برنامه ریزی فرهنگی، درک منطقه ایجاد فرصت های محیطی و حل خردمندانانه شناخت مطلوبیتها و خواستها مسکن مورد نیاز برنامه ریزی مشارکتی است؛ چرا که برنامه ریزی مشارکتی متکی بر دیدگاه ها و تجارب طیف وسیعی از افراد دست اندر کاران فعالیت فرهنگی و جامعه شناسی ضروری به نظر می رسد و سیاست فرهنگی طرح جامع مسکن و کاربری اراضی و معماری شهری عبارتند از: ایجاد وحدت رویه و هماهنگی در میان دستگاههای مختلف اجتماعی اصیل است ۲ گسترش مشارکت و مباشرت مردم امور فرهنگی و هنری و علمی و حمایت از فعالیتهای غیر دولتی به منظور هماهنگ شدن مسکن و فرهنگ و توسعه سازمانهای دولتی ۳ قدرت تفکر تعقل و انتخاب طراحی معماری در بخش مسکن ضروری و با توجه به خصوصیات و رنگ منطقه نمای ساختمانها و رنگ بیروی ساختمانها از نظر دولتی خصوصی و فرهنگی در منظر شهری نمایان شود که برای هر کدام یک رنگ مخصوص انتخاب شود ۴ شناسایی مکان های مذهبی با یک طراحی و معماری اسلامی منطقه که نمادهای مذهبی نشان دهنده معماری و خط آسمان شهری باشد. ۵ شناخت فرهنگ شهر و تجربه بشر و استفاده از دستاورد های علمی و فرهنگی بر اساس هویت و معماری شهری و مسکن ۶ تقویت هویت های اجتماعی در زمینه طراحی مسکن و جایگاه آن در شهر به عنوان یک سند فرادستی در دستورکار قرار داد که ارگانها و سازمانهای متولی بالاخص وزارت مسکن و شهرسازی به عنوان متولی اصلی، لازم است تا نسبت به انطباق بیشتر مسکن با زیست بوم و فرهنگ بومی در مناطق کشور ایران التفات بیشتری را مبذول دارد. لذا، این طرح باید شامل اسناد زیر در سطوح زمانی مختلف فرض شود: . «سند تحلیلی»: شامل جمعبندی مطالعات بر ۱ اساس اسناد و مطالعات پشتیبان؛ . «سند راهبردی»: تلفیق اهداف، راهبردها و ۲ سیاستها؛ صول سیاست فرهنگی بخش مسکن در این رابطه . فراهم ساختن شرایط و امکانات کافی عبارتند از: برای

مطالعه و تحقیق در رابطه با معماری فرهنگی و بهره‌گیری از نتایج آن در همه زمینه‌ها منجمله طراحی و ساخت مسکن بومی مبتنی و منتج از ت ۳ بندی اقدامات، تعیین نهادهای مسئول و سازمانهای اجراکننده؛ «سند منطقه‌ای»: شامل شیوه منطقه‌ای کردن ۴ اقدامات، و فرایندهای اجرایی برنامه‌ها و نحوه بررسی و نظارت برنامه‌ها و اقدامات. در انتها پیشنهاد می‌شود در راستای انجام مطالعات بهینه و مناسب در زمینه هماهنگ سازی تأثیرات اجتماعی- فرهنگی بومی در هورامان و کارآمدسازی تدوین طرح‌های پژوهشی و رویه اجرایی حاکم بر آن در زمینه مطالعات فرهنگی کالبد شهرها و خاصه معماری مسکن در مناطق مختلف ایران و هورامان ساختاری در نظام اداری نهادها متولی تشکیل و به این مهم همت گمارد.

منابع و ماخذ

- ۱- زمانی؛ صارمی و تیزقلم زنونزی، (۱۳۹۲) مقاله بررسی نیازهای انسان جهت ایجاد فضاهای معماری مناسب
- ۲- پژوهنده، محمد حسین (۱۳۹۰) اندیشه‌های جامعه‌شناسی فرهنگ، نشریه اندیشه حوزه.
- ۳- آشوری، داریوش (۱۳۸۸) تعریف‌ها و مفاهیم فرهنگ، تهران، نشر آگاه.
- ۴- راپاپورت، آموس (۱۳۶۶) منشاء فرهنگی مجتمع‌های زیستی، ترجمه راضیه رضا زاده، تهران، انتشارات جهاد دانشگاهی دانشگاه علم صنعت.
- ۵- شوای، فرانسوا (۱۳۷۵) شهرسازی واقعیات و تخیلات، ترجمه سید محسن حبیبی، تهران انتشارات تهران.
- ۶- کوئن، بروس (۱۳۸۴) درآمدی بر جامعه‌شناسی ترجمه محسن ثلاثی، نشر توتیا.
- ۷- گیدنز، آنتونی (۱۲۷۸) جامعه‌شناسی، ترجمه منوچهر صبوری، تهران، نشر نی.
- ۸- حبیب، فرشته (۱۳۸۸) تحلیلی از تعامل فرهنگ و کالبد شهر، هویت شهر، شماره ۴.
- ۹- ستاری، جلال (۱۳۷۶) نزاع بر سر قدرت فرهنگ در غرب، تهران، نشر توس.
- ۱۰- شوای، فرانسوا (۱۳۷۵) شهرسازی واقعیات و تخیلات، ترجمه سید محسن حبیبی، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
- ۱۱- پوردبیمی، شهرام (۱۳۹۰) فرهنگ و مسکن، مسکن و محیط روستایی، شماره ۱۳۴.
- ۱۲- توفل، سید علیرضا و پایین کلبادی و محمد رضا پور جعفری (۱۳۸۸) بررسی و ارزیابی شاخص‌های موثر در
- ۱۳- هویت شهر (نمونه موردی محله جلفا شهر اصفهان)، آرمانشهر، شماره ۳.

۱۴- پور جعفر (۱۳۸۸) بررسی و ارزیابی شاخص های موثر در هویت شهر (نمونه موردی محله جلفا شهر اصفهان)، آرمانشهر، شماره ۳.

۱۵- تولایی، نوین (۱۳۸۶) شکل شهر منسجم، انتشارات امیر کبیر

۱۶- سید امیر منصوری (۱۳۸۹) چستی منظر شهری و بررسی تاریخی مفهومی منظر شهری

۱۷- در ایران استادیار دانشکده معماری، پردیس هنرهای زیبا، دانشگاه تهران ماهنامه منظر / شماره نهم

